

MARTA RZEPLIŃSKA

GŁOSOWANIE PISEMNE W SPÓŁCE Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Mimo że uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są podejmowane co do zasady podczas obrad tego organu, to jednak szczególna regulacja art. 227 § 2 Kodeksu spółek handlowych¹ pozwala na ich podjęcie bez zwoływania zgromadzenia wspólników. W świetle wyżej wymienionego przepisu jest to możliwe, jeżeli wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, albo na głosowanie pisemne.

Artykuł przybliży więc pojęcie „głosowania pisemnego” w Kodeksie spółek handlowych i w Kodeksie handlowym², w ramach którego możliwe jest podejmowanie uchwał w drodze zgody wspólników na postanowienie, które ma być powzięte i w ramach procedury głosowania na piśmie (głosowanie pisemne *sensu stricto*). Ponadto opisuje zagadnienie dotyczące dopuszczalności głosowania pisemnego w przypadku, gdy ustawa posługuje się zwrotem „uchwała zgromadzenia wspólników”, dopuszczalności głosowania pisemnego w przypadku formy aktu notarialnego, głosowania tajnego i w jednoosobowych spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Mgr MARTA RZEPLIŃSKA – doktorantka na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, Instytut Prawa, Katedra Prawa Handlowego, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: marta_rzeplinska@wp.pl

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 ze zm.), dalej k.s.h.

² Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 czerwca 1934r. – Kodeks handlowy (Dz. U. z 1934 r. Nr 57, poz. 502 ze zm.), dalej k.h.

1. POJĘCIE GŁOSOWANIA PISEMNEGO

Instytucja głosowania pisemnego jest przedmiotem licznych kontrowersji w nauce prawa spółek pomimo tego, że bardzo zbliżoną regulację zawierał art. 220 zd. 2 Kodeksu handlowego. Już samo pojęcie „głosowanie pisemne” jest dyskusyjne. Ustawodawca użył tego pojęcia w k.s.h. tylko cztery razy, we wspomnianym wcześniej art. 227 § 2 k.s.h., w art. 231 § 4 k.s.h., w którym wyłączył możliwość głosowania pisemnego w sprawach, które są przedmiotem obrad zwyczajnego zgromadzenia wspólników, w art. 248 § 3 k.s.h., zgodnie z którym uchwały pisemne zarząd wpisuje do księgi protokołów, a ponadto w art. 250 pkt 5 k.s.h., który przyznaje uczestnikom pisemnego głosowania legitymację do zaskarżania uchwał wspólników w drodze powództwa o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały (art. 249 i art. 252 k.s.h.).

1.1. POJĘCIE GŁOSOWANIA PISEMNEGO W KODEKSIE SPÓŁEK HANDLOWYCH

W literaturze przedmiotu wyrażono dwa stanowiska interpretujące termin „głosowanie pisemne”. Zdaniem niektórych autorów art. 227 § 2 k.s.h. wskazuje na dwa odrębne rodzaje głosowania poza zgromadzeniem wspólników, a nie dwa sposoby głosowania pisemnego. Pierwszym rodzajem głosowania jest wyrażenie na piśmie zgody na postanowienie, które ma być powzięte, natomiast drugim – głosowanie pisemne³.

Zgodnie z przedmiotowym stanowiskiem dopuszczalne jest więc w drodze pisemnej, bez zwoływania zwyczajnego zgromadzenia wspólników, udzielenie absolutorium członkom zarządu i rady nadzorczej oraz zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki. Zdaniem zwolenników wyżej wymienionego poglądu dopuszczalność takiego rozwiązania wynika z faktu, iż „przepis art. 231 § 4 k.s.h. mówi o głosowaniu pisemnym, a nie o obydwóch sposobach głosowania poza zgromadzeniem wspólników przewidzianych w art. 227 § 2 k.s.h.”⁴.

³ Zob. P. J. T u r o w i c z, *Od Autora*, [w:] A. M i k u ł a, A. M ó ł, *Podjęmowanie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – polemika*, PS 2002, nr 10, s. 58.

⁴ Tamże; por. J. P. T u r o w i c z, *Uwagi na temat podejmowania uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, PS 2002, nr 8, s. 30-31. Wspomniany pogląd spotkał się z krytyką m.in. autorów – zob. M i k u ł a, M ó ł, *Podjęmowanie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników...*, s. 57.

W związku z powyższym, konsekwentnie różnicując metody „zgody na postanowienie, które ma być powzięte” oraz „głosowania pisemnego”, należy stwierdzić, iż zarząd nie ma obowiązku wpisywania uchwał pisemnych podjętych w drodze zgody na postanowienie, które ma być powzięte do księgi protokołów⁵ oraz, że uchwała podjęta przez wyrażenie zgody na postanowienie, które ma być podjęte, nie może zostać zaskarżona przez wspólnika niewyrażającego zgody na treść uchwały lub pominiętego podczas głosowania⁶. Z zamkniętego katalogu osób i organów legitymowanych do wystąpienia z powództwem o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały, zawartego w art. 250 k.s.h., wynika, że omawiane uprawnienia przyznane zostały jedynie wspólnikom głosującym na zgromadzeniu wspólników (art. 250 pkt 2-4 k.s.h.) oraz uczestniczącym w pisemnym głosowaniu (art. 250 pkt 5 k.s.h.), pomijając jednocześnie wspólników, którzy udzielają zgody na postanowienie, które ma być powzięte.

W doktrynie dominuje jednak stanowisko, zgodnie z którym termin „głosowanie pisemne” jest alternatywnym w stosunku do głosowania na zgromadzeniu wspólników sposobem podejmowania uchwał w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, które jednocześnie wyróżnia dwa rodzaje głosowania pisemnego: przez wyrażenie „zgody na postanowienie, które ma być powzięte” oraz na „pisemne głosowanie” (*sensu stricto*)⁷.

Za powyższym przemawia przede wszystkim wykładnia systemowa, bowiem trudno wytłumaczyć, dlaczego ustawodawca poza art. 227 k.s.h. uregulował tylko „głosowanie pisemne”, a pominął „zgode na postanowienie,

⁵ Por. T u r o w i c z, *Uwagi na temat podejmowania uchwał...*, s. 33.

⁶ Tak nietrafnie: E. M a r s z a ł k o w s k a - K r z e ś, *Uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych*, Warszawa: KIK Konieczny i Kruszewski 2000, s. 38.

⁷ O „dwóch sposobach głosowania pisemnego” piszą wprost J. A. Strzępka, E. Zielińska ([w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. II, red. J. A. Strzępka, Warszawa: C.H. Beck 2005, s. 759) oraz A. Mikuła, A. Mól (*Podjęcie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników...*, s. 56). Za zwolenników omawianego poglądu można również uznać R. L. Kwaśnickiego, którego zdaniem „k.s.h. przewiduje dwa sposoby podejmowania uchwał przez zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. głosowanie podczas obrad tego organu (art. 227 § 1 k.s.h.) oraz głosowanie w tzw. trybach pisemnych, tj. poza obradami zgromadzenia wspólników” – ([w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, red. R.L. Kwaśnicki, Warszawa: C.H. Beck 2005, s. 337) oraz K. Kruczałaka, który wyróżnia dwa sposoby podejmowania uchwał w spółce z o.o. – na zgromadzeniu wspólników oraz bez odbycia zgromadzenia wspólników – ([w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. K. Kruczałak, Warszawa: LexisNexis 2001, s. 389).

które ma być powzięte”. Ponadto za przedmiotowym stanowiskiem przemawia również wykładnia historyczna.

1.2. POJĘCIE GŁOSOWANIA PISEMNEGO W KODEKSIE HANDLOWYM

Na wstępie należy zauważyć, że regulacja głosowania pisemnego, zawarta w k.s.h., jest w zasadzie powtórzeniem regulacji zawartej w k.h. W zasadzie jedyna różnica polega na przyznaniu na podstawie art. 252 § 1 w związku z art. 250 pkt 5 k.s.h. uczestnikom głosowania pisemnego uprawnień do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały, która jest sprzeczna z ustawą, których to k.h. w ogóle nie przewidywał. Tym samym wprowadzenie powyższej regulacji do k.s.h. spowodowało wykluczenie stosowania art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego⁸ w przypadku, gdy uchwała jest nieważna na skutek sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa (art. 58 § 1 Kodeksu cywilnego⁹).

Ponadto istotne jest również to, że już przedstawiciele doktryny okresu międzywojennego uznawali pisemne głosowanie za jednolitą instytucję. W wyniku głosowania pisemnego była podejmowana bez odbycia zgromadzenia wspólników decyzja w formie pisemnej uchwały, którą zarząd powinien wpisać do księgi protokołów (art. 239 § 3 k.h.). Natomiast art. 240 § 3 k.h. różnicował przesłanki powstania uprawnienia wspólników do wniesienia powództwa przeciwko uchwałom podjętym na posiedzeniu zgromadzenia wspólników (art. 240 § 3 pkt 2-4 k.h.) oraz uchwałom podjętym w trybie pisemnym (art. 240 § 3 pkt 5 k.h.).

W związku z powyższym należy stwierdzić, że w ramach głosowania pisemnego możliwe jest podejmowanie uchwał w drodze zgody wszystkich wspólników na postanowienie, które ma być powzięte, bądź w ramach procedury głosowania na piśmie (głosowanie pisemne *sensu stricto*). Powyższe zatem powoduje, że niezależnie od zastosowanego w danym przypadku sposobu głosowania pisemnego, wspólnicy mają prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie (art. 250 pkt 5 k.s.h.) lub stwierdzenie nieważności uchwały (art. 252 § 1 w związku z art. 250 pkt 5 k.s.h.), a na podstawie art. 248 § 3

⁸ Ustawa z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), dalej k.p.c.

⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), dalej k.c.

k.s.h. zarząd jest obowiązany wpisać do księgi protokołów podjętą poza zgromadzeniem wspólników uchwałę.

Ponadto należy zauważyć, że podejmowanie uchwał w trybie art. 227 § 2 k.s.h. następuje poza organem spółki¹⁰.

2. ZGODA NA POSTANOWIENIE, KTÓRE MA BYĆ POWZIĘTE

Bez wątpienia dopuszczalność podejmowania uchwał bez odbycia zgromadzenia wspólników stanowi jeden z tzw. elementów osobowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, wyrażających ściślejszą więź pomiędzy wspólnikami a spółką. Jest to szczególnie widoczne w pierwszym z określonych w art. 227 § 2 k.s.h. sposobów podejmowania uchwał pisemnych.

Art. 227 § 2 k.s.h., tak jak art. 220 zd. 2 k.h., mówi o zgodzie wszystkich wspólników na postanowienie, które ma być powzięte, którą należy rozumieć jako głos oddany (art. 4 § 1 pkt 9 k.s.h.), dla którego ustawodawca przewidział formę pisemną, i odróżnić od zgody organu spółki z art. 17 § 2 k.s.h. oraz zgody osoby trzeciej z art. 63 k.c.

Art. 17 k.s.h. dotyczy skutków prawnych czynności, które dokonuje zarząd bez wymaganej z mocy ustawy (art. 17 § 1 k.s.h.) lub umowy spółki (art. 17 § 3 k.s.h.) zgody innego organu, tj. zgromadzenia wspólników czy rady nadzorczej. „Zgoda” z wymienionego wyżej przepisu, w odróżnieniu od „zgody” z art. 227 § 2 k.s.h. odnosi się do stosunków zewnętrznych spółki i do stosunków pomiędzy organami osoby prawnej¹¹.

Natomiast zgodnie z art. 63 § 1 k.c. w sytuacji, w której do dokonania czynności prawnej wymagana jest zgoda osoby trzeciej, osoba ta może wyrazić taką zgodę zarówno przed złożeniem oświadczenia przez osoby dokonujące czynności, jak też i po złożeniu tego oświadczenia, przy czym zgoda taka ma moc wsteczną od daty jej dokonania. Bez wątpienia z taką sytuacją nie mamy do czynienia w przypadku, o którym mowa w art. 227 § 2 k.s.h., bowiem wspólnik głosując konstytuuje czynność prawną, czyli uchwałę.

¹⁰ Zob. M i k u ł a, M ó ł, *Podejmowanie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników...*, nr 10, s. 56; A. K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, Warszawa: C.H. Beck 2005, s. 610. Innego zdania jest m.in. R. L. Kwaśnicki ([w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, s. 323).

¹¹ Por. P. A n t o s z e k, *Charakter prawny uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych zezwalających na dokonanie czynności prawnych przez spółkę*, PPH 2006, nr 7, s. 28 i n.

Podejmowanie uchwały w trybie „zgody na postanowienie, które ma być powzięte”, może nastąpić na dwa różne sposoby. Uchwała może zostać podjęta korespondencyjnie (tzw. kurenda), co w praktyce najczęściej następuje przez podpisanie się wspólników pod treścią przyszłej uchwały. Możliwe jest również złożenie oświadczenia przez każdego ze wspólników na odrębnym dokumencie. Podkreślić należy, że postanowienie, które ma być powzięte, ma konkretną, ustaloną treść, która nie może zostać w trybie głosowania zmieniona czy negocjowana¹².

2.1. SPOSÓB PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA PISEMNEGO

W doktrynie dominuje pogląd, zgodnie z którym głosowanie pisemne (*sensu largo* i *sensu stricto*) powinien przeprowadzać członek zarządu, który jest wyznaczony przez ten organ w zastępstwie przewodniczącego zgromadzenia wspólników¹³. W związku z tym, że w k.s.h. brak jest normy, która by przyznała takie uprawnienie i obowiązek zarządowi, przedstawione wyżej stanowisko można argumentować analogią do art. 235 § 1 k.s.h., zgodnie z którym zgromadzenie wspólników zwołuje zarząd, a ponadto treścią art. 248 § 3 k.s.h., na podstawie którego zarząd wpisuje do księgi protokołów uchwały pisemne.

Zdaniem niektórych autorów brak jednak podstaw prawnych, aby odmówić innym podmiotom, w tym szczególnie wspólnikom, prawa do przeprowadzenia głosowania pisemnego¹⁴. Wydaje się, że w związku z brakiem regulacji prawnych w przedmiotowym zakresie można się do takiego stanowiska przychylić.

Należy zauważyć, że w stosunku do uchwał podejmowanych poza zgromadzeniem wspólników nie obowiązuje reguła wynikająca z art. 234 k.s.h.,

¹² A. K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, Warszawa 2009, Legalis.

¹³ Zob. J. B i e n i a k, M. B i e n i a k, G. N i t a - J a g i e l s k i, K. O p l u s t i l, R. P a b i s, A. R a c h w a ł, M. S p y r a, G. S u l i Ń s k i, M. T o f e l, R. Z a w ł o c k i, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa: Legalis 2011; R. L. K w a ś n i c k i, *Uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* (cz. 1), PS 2005, nr 6, s. 17; M i k u ł a, M ó ł, *Podejmowanie uchwał na i poza walnym zgromadzeniem wspólników...*, s. 57; R. P a b i s, *Spółka z o.o. Komentarz*, Warszawa: C.H. Beck 2006³, s. 384; K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*

¹⁴ Zob. T u r o w i c z, *Od Autora*, s. 59.

nakazująca odbywania zgromadzeń wspólników, a tym samym podejmowania uchwał wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵.

Można przyjąć, że w drodze analogii do art. 238 § 1 k.s.h. osoba przeprowadzająca głosowanie pisemne powinna wysłać równocześnie wszystkim wspólnikom projekt uchwały listem poleconym lub pocztą kurierską¹⁶. Natomiast jeżeli głosowanie odbywa się przy pomocy kart, których formularze dostępne są na stronie internetowej spółki, wtedy treść projektu można przesłać również pocztą internetową, pod warunkiem jednak, że wspólnik uprzednio wyraził pisemną zgodę, podając adres, na który korespondencja ma być wysyłana.

Zawiadomienie o głosowaniu pisemnym powinno wskazywać termin na zajęcie stanowiska w zakresie projektu uchwały albo dopuszczalności pisemnego głosowania *sensu stricto* i głosu w przedmiocie uchwały. Po upływie wyznaczonego terminu osoba, która przeprowadzała głosowanie, dokonuje obliczenia, sporządza szczegółowy protokół zawierający dane dotyczące osób głosujących oraz sposobu i wyniku głosowania, jednocześnie stwierdzając powzięcie lub odmowę powzięcia uchwały oraz zawiadamiając o wyżej wymienionych sprawach osoby uprawnione do głosowania¹⁷.

2.2. OSOBY UPRAWNIONE DO PODEJMOWANIA UCHWAŁ W TRYBIE GŁOSOWANIA PISEMNEGO

W literaturze wyróżnia się dwa stanowiska, które dotyczą kręgu osób uprawnionych do podejmowania uchwał w trybie „zgody na postanowienie, które ma być powzięte”. W przekonaniu jednych autorów obowiązek zgody wszystkich wspólników na postanowienie, które ma być powzięte, dotyczy również wspólników wyłączonych z mocy prawa od głosowania (art. 244 k.s.h.)¹⁸. Natomiast zdaniem innych zgoda wspólników, których pozbawiono prawa głosu, nie jest konieczna przy podejmowaniu uchwał pierwszym z wymienionych w art. 227 § 2 k.s.h. sposobów. Jest ona jednak wymagana w przypadku głosowania nad dopuszczalnością pisemnego głosowania *sensu*

¹⁵ B i e n i a k, B i e n i a k, N i t a - J a g i e l s k i i in., *Kodeks spółek handlowych...*

¹⁶ Zob. T u r o w i c z, *Uwagi na temat podejmowania uchwał...*, s. 32.

¹⁷ B i e n i a k, B i e n i a k, N i t a - J a g i e l s k i i in., *Kodeks spółek handlowych...*

¹⁸ K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 614; P a b i s, *Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 383.

*stricto*¹⁹. Powyższe stwierdzenie wynika bowiem z tego, że art. 244 k.s.h. pozbawia wspólników tylko prawa głosu, pozostawiając im jednocześnie uprawnienie do uczestniczenia w obradach zgromadzenia wspólników, w ramach którego podejmowane są sprawy wskazane w art. 244 k.s.h.²⁰

W związku z tym, że art. 227 § 2 k.s.h. mówi o zgodzie wszystkich wspólników na postanowienie, które ma być powzięte, należy stwierdzić, że wszyscy wspólnicy niepozbawieni na podstawie art. 244 k.s.h. prawa głosu muszą się wypowiedzieć w danej sprawie. Wynika to z analogii do art. 42 k.s.h., który mówi o jednomyślności wspólników, a warunkiem powzięcia jednomyślnej uchwały jest wzięcie udziału w głosowaniu wszystkich uprawnionych wspólników.

Należy również zauważyć, że zgoda na postanowienie, które ma być powzięte, albo na głosowanie pisemne *sensu stricto* może być oprócz wspólnika realizowana przez pełnomocnika wspólnika lub innego przedstawiciela (np. syndyka masy upadłości, opiekuna, kuratora)²¹. Pełnomocnikiem wspólnika w przypadku głosowania w tzw. trybach pisemnych zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami może być osoba fizyczna, osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna posiadająca zdolność prawną, z wyjątkiem osób pełniących funkcję członka zarządu i zatrudnionych w spółce (art. 243 § 3 k.s.h.). Pełnomocnictwo do głosowania poza zgromadzeniem wspólników wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności, przy czym należy je dołączyć do podjętej uchwały lub sporządzonego protokołu. Natomiast zakresem umocowania, wynikającym z pełnomocnictwa, objęte jest oddanie głosu w odniesieniu do uchwał wskazanych konkretnie, rodzajowo lub ogólnie, przy czym pełnomocnictwo do głosowania w trybie art. 227 § 2 k.s.h. wspólnik może udzielić jednemu lub większej liczbie pełnomocników²².

Zgoda na postanowienie, które ma być powzięte albo głosowanie pisemne *sensu stricto* może być również realizowana przez zastawnika lub użytkownika udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, pod warunkiem jednak, że umowa spółki zawiera odpowiednie, tj. zgodne z art. 187 § 2 k.s.h.,

¹⁹ A. M i k u ł a, A. M ó l, *Techniki głosowania w spółkach kapitałowych*, PPH 2001, nr 4, s. 38.

²⁰ Tamże; por. K. K r u c z a ł a k, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, s. 405.

²¹ A. K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, Warszawa 2005 Legalis.

²² K. K o p a c z y Ń s k a - P i e c z n i a k, [w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. II, red. A. Kidyba, Warszawa: Wolters Kluwer 2010², s. 330-331.

postanowienie w tej sprawie. Oczywiście wymaga to podjęcia działań, które są niezbędne do posiadania formalnego statusu zastawnika lub użytkownika udziału w stosunku do spółki (art. 187 § 1 k.s.h.).

3. GŁOSOWANIE PISEMNE *SENSU STRICTO*

Zgodnie z art. 227 § 2 k.s.h. uchwały mogą być powzięte bez odbycia zgromadzenia wspólników, jeżeli wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na głosowanie pisemne. Podejmowanie uchwał w trybie głosowania pisemnego sensu stricto jest procedurą dwufazową. Najpierw wszyscy wspólnicy wyrażają zgodę na pisemne głosowanie w konkretnej sprawie, później następuje głosowanie poza posiedzeniem zgromadzenia, przy czym uchwała powzięta zostaje większością głosów, tak jakby była podejmowana w ramach zgromadzenia wspólników²³.

W literaturze wskazuje się, że zgoda na pisemną formę głosowania jest tzw. uchwałą co do formy²⁴. W świetle powyższego należy zatem stwierdzić, że wyrażenie „zgody na głosowanie pisemne” będzie złożeniem oświadczenia woli (głosem oddanym), dla którego została przewidziana na podstawie art. 227 § 2 k.s.h. forma pisemna, natomiast zgoda wszystkich wspólników na pisemne głosowanie jest czynnością prawną, której skutkiem będzie możliwość podjęcia ważnej uchwały przez niejednomyślne głosowanie bez potrzeby zwoływania zgromadzenia wspólników. Ponadto podkreślić należy, że zgoda wspólników na pisemne głosowanie musi zostać podjęta jednomyślnie i nie może stanowić blankietowej zgody na przeprowadzenie głosowania pisemnego w ogóle, ponieważ musi dotyczyć konkretnego głosowania nad jednoznacznie określoną kwestią²⁵.

Po wyrażeniu przez wszystkich wspólników zgody na głosowanie pisemne następuje już głosowanie nad samym projektem uchwały. W takim wypadku dla powzięcia uchwały wystarczy osiągnięcie większości głosów i kworum przewidzianych w k.s.h. lub umowie spółki. Ponadto podkreślić należy, że na tym etapie głosowania obowiązują te same metody obliczania głosów, co pod-

²³ J.A. Strzępka, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. A. Strzępka, Warszawa 2012, Legalis.

²⁴ Zob. Mikuła, Mól, *Techniki głosowania...*, s. 38.

²⁵ Zob. R. Pabis, *Pisma Spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. III, Warszawa: C.H. Beck 2005, s. 108; Mikuła, Mól, *Techniki głosowania...*, s. 39.

czas głosowania na zgromadzeniu wspólników²⁶, a w głosowaniu nad uchwałą nie uczestniczą wspólnicy, którzy pozbawieni zostali prawa głosu na podstawie art. 244 k.s.h.

W tym miejscu należałoby się również zastanowić, jaka powinna być relacja czasowa uchwał składających się na pisemne głosowanie *sensu stricto*. W literaturze przedmiotu prezentowane są dwa stanowiska dotyczące omawianych kwestii.

W ocenie niektórych autorów nie należy wysyłać projektów uchwały, dopóki zarząd nie otrzyma zgody wszystkich wspólników na głosowanie pisemne²⁷. Zaprezentowane stanowisko należy ocenić krytycznie z uwagi na fakt, że art. 227 § 2 k.s.h. zostałby pozbawiony praktycznego znaczenia²⁸. W związku z powyższym należy stwierdzić, że możliwe jest zawarcie w ramach jednego dokumentu zarówno oświadczenia woli w sprawie dopuszczalności pisemnego głosowania, jak i głosu w przedmiocie uchwały²⁹. Ponadto należy zauważyć, że w literaturze przedmiotu wyrażono stanowisko, zgodnie z którym uchwałą uważa się za podjętą na podstawie art. 227 § 2 k.s.h. w chwili otrzymania przez spółkę ostatniego głosu, który jest konieczny do jej podjęcia³⁰. Powyższe stanowisko jest jednak trudne do zaakceptowania z uwagi na treść art. 250 pkt 5 k.s.h., przyznającego uczestnikom pisemnego głosowania legitymację do wniesienia powództwa o uchylenie (art. 249 k.s.h.) lub stwierdzenie nieważności uchwały (art. 252 k.s.h.).

Zgodnie z art. 250 pkt 5 k.s.h. zaskarżyć uchwałę w trybie art. 249 k.s.h., tj. jeżeli treść uchwały jest sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika albo w trybie art. 252 k.s.h., tj. jeżeli uchwała jest sprzeczna z ustawą, może w przypadku pisemnego głosowania wspólnik: którego pominięto przy głosowaniu, który nie zgodził się na głosowanie pisemne lub który głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw.

²⁶ Zob. T u r o w i c z, *Uwagi na temat podejmowania uchwał...*, s. 34-35 (autor prezentuje inny pogląd).

²⁷ Tamże s. 33.

²⁸ Zob. M i k u ł a, M ó ł, *Podejmowanie uchwał na i poza walnym zgromadzeniem wspólników...*, s. 57.

²⁹ Por. P a b i s, *Pisma Spółek handlowych...*, s. 109.

³⁰ Zob. K w a ś n i c k i, *Uchwały zgromadzenia wspólników...*, s. 17.

Zatem jeżeli przyjmiemy, że moment podjęcia uchwały kończy procedurę głosowania, to w świetle powyższego stanowiska pozbawimy prawa do skarżenia uchwały wspólników, którzy nie zdążyli oddać głosu przeciwko uchwale, zanim zakończyła się procedura głosowania. Tym samym należy stwierdzić, że zarząd lub inne podmioty winny wskazać termin, do którego osoby uprawnione będą mogły przysyłać głosy. Natomiast nieoddanie głosu na etapie głosowania nad uchwałą przez osoby uprawnione tak samo wpłynie na wynik głosowania, jak nieoddanie głosu na zgromadzeniu wspólników.

4. DOPUSZCZALNOŚĆ PISEMNEGO GŁOSOWANIA

Należy stwierdzić, że z udogodnień wynikających z art. 227 § 2 k.s.h. nie można skorzystać w przypadku każdej uchwały zgromadzenia wspólników. Zgodnie z art. 231 § 4 k.s.h. nie jest to możliwe w przypadku uchwał zwykłego zgromadzenia wspólników, czyli: rozpatrzenia i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, powzięcia uchwały o podziale zysku albo pokryciu straty, jeżeli zgodnie z art. 191 § 2 k.s.h. sprawy te nie zostały wyłączone spod kompetencji zgromadzenia wspólników oraz udzielenia członkom organów spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków³¹.

Ponadto umowa spółki może (generalnie) wykluczyć lub ograniczyć (np. jedynie do określonych spraw) możliwość podejmowania uchwał w trybie pisemnym³². Argumentem przemawiającym za wyłączeniem lub ograniczeniem podejmowania uchwał w trybie pisemnym jest art. 227 § 2 k.s.h., który wymaga jednomyślności wszystkich wspólników w określonych w nim kwestiach – brak zgody jednego wspólnika uniemożliwia podjęcie uchwały poza zgromadzeniem wspólników – a zatem tym bardziej może to wynikać z woli wszystkich wspólników wyrażonej w umowie spółki.

Za niesłuszny trzeba jednak uznać pogląd, zgodnie z którym umowa spółki może łagodzić wymogi dotyczące podejmowania uchwał w trybie pisemnym,

³¹ Takie zdanie mają m.in.: A. Kidyba (*Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 615); R.L. Kwaśnicki, ([w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 339); R. Pabis (*Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 384); J.A. Strzępka (*Kodeks spółek handlowych. Komentarz*). Odmienne stanowisko zaprezentował tylko P.J. Turowicz (*Uwagi na temat podejmowania uchwał...*, s. 30).

³² Zob. K w a ś n i c k i, [w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 339.

określone w art. 227 § 2 k.s.h.³³ Wynika to z tego, że głosowanie pisemne jako wyjątek od zasady podejmowania uchwał na zgromadzeniu wspólników nie może być przedmiotem wykładni rozszerzającej³⁴.

4.1. DOPUSZCZALNOŚĆ PISEMNEGO GŁOSOWANIA W PRZYPADKU, GDY USTAWA POSŁUGUJE SIĘ ZWROTEM „UCHWAŁA ZGROMADZENIA WSPÓLNIKÓW”

K.s.h., podobnie jak k.h., zastrzegając obowiązek powzięcia uchwały przez organ „właścicielski” spółki używa niejednolitej terminologii, raz posługuje się sformułowaniem „uchwała wspólników”, a innym razem „uchwała zgromadzenia wspólników”. W tym stanie rzeczy nie budzi wątpliwości, że możliwość powzięcia uchwały pisemnej istnieje w tych wypadkach, gdy ustawa odwołuje się jedynie do uchwały wspólników, nie wymagając odbycia zgromadzenia wspólników³⁵. W doktrynie istnieją jednak rozbieżności dotyczące możliwości powzięcia uchwały w trybach pisemnych w sytuacji, gdy ustawa posługuje się zwrotem „uchwała zgromadzenia wspólników”.

W przedmiotowej kwestii ukształtowały się trzy stanowiska. Zdaniem przedstawicieli pierwszego z nich, użycie terminu „uchwała wspólników” oraz „uchwała zgromadzenia wspólników” jest przypadkowe. Tym samym możliwe jest podjęcie uchwały w trybie art. 227 § 2 k.s.h. również w tych sprawach, w których k.s.h. mówi o „uchwale zgromadzenia wspólników”³⁶. W ocenie zwolenników drugiego stanowiska, podjęcie uchwały w trybie pisemnym nie jest możliwe tylko w wypadku, gdy przepis ustawy wyraźnie wyłącza pisemne głosowanie (np. art. 231 § 4 k.s.h.)³⁷. Natomiast zdaniem przedstawicieli

³³ Taki pogląd wyraził A. Kidyba (*Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 613). Przedmiotowe stanowisko spotkało się z licznymi głosami krytyki – zob. M i k u ł a, M ó ł, *Techniki głosowania...*, s. 39; P a b i s, *Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 383.

³⁴ Zob. M i k u ł a, M ó ł, *Techniki głosowania...*, s. 39.

³⁵ Zob. P a b i s, *Pisma Spółek Handlowych...*, s. 108.

³⁶ Zob. t e n ż e, *Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 385; A. S z a j k o w s k i, A. S z u m a ń s k i, [w:] S. S o ł t y s i ń s k i, A. S z a j k o w s k i, A. S z u m a ń s k i, J. S z w a j a, *Komentarz KSH*, t. II, Warszawa: C.H. Beck 2005, s. 500; J.A. S t r z ę p k a, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J.A. Strzępka, Legalis; J.P. N a w o r s k i, [w:] J.P. Naworski, K. Strzelczyk, T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, *Kodeks spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa: LexisNexis 2001, s. 447; B i e n i a k, B i e n i a k, N i t a - J a g i e l s k i i i n., *Kodeks spółek handlowych...*, Legalis.

³⁷ Zob. M. L i t w i ń s k a - W e r n e r, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007, Legalis; K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*

trzeciego stanowiska w sytuacji, gdy przepisy ustawy posługują się zwrotem „zgromadzenia wspólników”, to zgromadzenie musi się odbyć i głosowanie pisemne w tych sprawach jest wyłączone³⁸.

Zajmując stanowisko w tym sporze należałoby odwołać się do zasady domniemania racjonalnych działań ustawodawcy, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że skoro ustawodawca dokonał dystynkcji pomiędzy „uchwałą wspólników” a „uchwałą zgromadzenia wspólników”, to z pewnością wynikało to z określonych założeń. Legislacja ostatnich lat prowadzi jednak do wniosku, że posługiwanie się przez ustawodawcę terminologią jest niekonsekwentne. Chociażby art. 228 k.s.h. określając, kiedy wymagane jest podjęcie „uchwały wspólników”, wymienia w pkt 1 i 2 sprawy, w których właściwe jest zwyczajne zgromadzenie wspólników z jednoczesnym wyłączeniem głosowania pisemnego (art. 231 § 4 k.s.h.).

Niezależnie od powyższego należy jednak stwierdzić, że bezwzględny obowiązek powzięcia uchwały przez zgromadzenie wspólników, poza sprawami, o których mówi art. 231 § 2 w związku z art. 231 § 4 k.s.h., powstaje tam, gdzie ustawa (lub umowa spółki) wymaga, aby zwołane zostało zgromadzenie wspólników. Do spraw takich na gruncie przepisów k.s.h., poza sprawami, o których mowa we wspomnianym art. 231 § 2 k.s.h., należą: zawarcie przez spółkę umowy pożyczki, kredytu, poręczenia lub innej podobnej umowy w przypadkach określonych w art. 15 § 1 i 2 k.s.h., umorzenie udziałów (art. 199 § 2 k.s.h.), powołanie pełnomocnika do reprezentowania spółki w sprawach określonych w art. 210 § 1 k.s.h., uchwalenie regulaminu rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej (art. 222 § 6 k.s.h.), rozstrzygnięcie o kosztach nadzwyczajnego zgromadzenia zwołanego w trybie określonym w art. 237 k.s.h., zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji (art. 281 § 1 k.s.h.), zatwierdzenie sprawozdania likwidacyjnego (art. 288 § 2 k.s.h.), połączenie z udziałem spółek kapitałowych (art. 506 § 1 k.s.h.) i połączenie z udziałem spółek osobowych (art. 522 § 1 k.s.h.), podział spółki (art. 541 § 1 i § 2 k.s.h.) oraz przekształcenie spółki (art. 562 § 1 k.s.h.).

³⁸ Zob. M i k u ł a, M ó ł, *Techniki głosowania...*, s. 39, a na gruncie k.h. zwolennikiem takiego poglądu był M. Allerhand – t e n ż e, *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. II: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Bielsko-Biała: PPU „Park” 1991, s. 68-69.

4.2. DOPUSZCZALNOŚĆ PISEMNEGO GŁOSOWANIA W PRZYPADKU WYMAGU FORMY AKTU NOTARIALNEGO

Analizy wymaga również zagadnienie, czy w sposób, o którym mowa w art. 227 § 2 k.s.h., mogą być podejmowane uchwały, które wymagają umieszczenia w protokole sporządzonym przez notariusza, w tym w szczególności uchwały o zmianie umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 255 § 3 k.s.h.), uchwały o rozwiązaniu spółki albo przeniesieniu jej siedziby za granicę (art. 270 pkt 2 k.s.h.) oraz uchwały o łączeniu się spółek (art. 506 § 5, art. 522 § 6 k.s.h.), podziale spółki (art. 541 § 7 k.s.h.) i przekształceniu spółki (art. 562 § 2 k.s.h.).

W doktrynie dominuje pogląd, do którego należałoby się przychylić, zgodnie z którym nie jest możliwe do pogodzenia zastosowanie głosowania pisemnego ze spełnieniem wymogu formy aktu notarialnego³⁹.

Niektórzy autorzy dopuszczają jednak możliwość podjęcia bez odbycia zgromadzenia wspólników uchwał, które wymagają umieszczenia w protokole sporządzonym przez notariusza pod warunkiem, że „wszyscy wspólnicy w formie oświadczeń notarialnych wyraziliby zgodę na postanowienie, które ma być podjęte”, a po zakończeniu głosowania notariusz „na podstawie art. 104 § 3 Prawo o notariacie”⁴⁰ dokonałby sporządzenia protokołu, którego celem byłoby stwierdzenie przebiegu głosowania i treści tych uchwał [...]”⁴¹.

4.3. DOPUSZCZALNOŚĆ PISEMNEGO GŁOSOWANIA W PRZYPADKU GŁOSOWANIA TAJNEGO

Kolejny problem związany z dopuszczalnością podejmowania uchwał w sposób, o którym mowa w art. 227 § 2 k.s.h., powstaje w wypadku uchwał

³⁹ Zob. S z a j k o w s k i, [w:] S o ł t y s i ń s k i, S z a j k o w s k i, S z u m a ń s k i, S z w a j a, *Komentarz KSH...*, s. 499-500; M i k u ł a, M ó ł, *Techniki głosowania...*, s. 39; B i e n i a k, B i e n i a k, N i t a - J a g i e l s k i, i i n., *Kodeks spółek handlowych...*; M. R o ż n o w s k a, *Czy uchwała w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością może zostać podjęta poza zgromadzeniem wspólników? – artykuł polemiczny*, PS 2003, nr 2, s. 35-37; P a b i s, *Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 385.

⁴⁰ Ustawa z dnia 14 lutego 1991r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.).

⁴¹ Zob. K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 612-613. Za takim rozwiązaniem ostrożnie opowiada się również P. J. Turowicz (*Uwagi na temat podejmowania uchwał...*, s. 30).

wymagających głosownia tajnego. Mając na uwadze cel wymogu tajności oraz sposób przeprowadzania takiego głosowania, tj. osoby przeprowadzające głosowanie pisemne uzyskują informację co do sposobu wykonywania przez osoby uprawnione prawa głosu, należy taką możliwość wykluczyć⁴².

W doktrynie można jednak spotkać się ze stanowiskiem, zgodnie z którym głosowanie pisemne w zależności od wymogów ustawy i ustaleń wspólników może mieć charakter jawny lub tajny⁴³. W ocenie autorów prezentujących omawiany pogląd celem tajnego głosowania jest jedynie zapewnienie osobom, które oddają głos, swobody podjęcia decyzji w czasie głosowania, a możliwość przypisania oddanego już głosu wspólnikowi po zakończeniu głosowania ma znaczenie drugorzędne⁴⁴.

4.4. DOPUSZCZALNOŚĆ PISEMNEGO GŁOSOWANIA

W JEDNOOSOBOWYCH SPÓŁKACH Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Analizy wymaga również problem, czy w trybie głosowania pisemnego mogą być podejmowane uchwały przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. W literaturze przedmiotu przedstawiane są dwa stanowiska dotyczące powyższej kwestii.

Według pierwszego z nich do spółek jednoosobowych nie stosuje się art. 227 § 2 k.s.h. z uwagi na to, że jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest władny do podejmowania uchwał jako zgromadzenie w każdym czasie i miejscu⁴⁵.

Zgodnie ze stanowiskiem drugim, jednemu wspólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przysługuje „z samego statusu wspólnika” prawo do podejmowania uchwał w sposób, o którym mowa w art. 227 § 2 k.s.h. Zwolennicy tego stanowiska wskazują jednak, że „różnica pomiędzy uchwałą podjętą na i poza zgromadzeniem sprowadza się na gruncie spółki jednoosobowej jedynie do kwestii czysto formalnych, związanych z procedurą

⁴² Zob. P a b i s, *Spółka z o.o. Komentarz...*, s. 386; K w a ś n i c k i, [w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 340; K i d y b a, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 613.

⁴³ Zob. A. S z u m a ņ s k i, [w:] S o ł t y s i ń s k i, S z a j k o w s k i, S z u m a ń s k i, S z w a j a, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 697.

⁴⁴ Zob. M i k u ł a, M ó ł, *Techniki głosowania...*, s. 38. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 25 maja 1995 r. sygn. akt I Acr 340/95 OSA 1997, nr 1, poz. 2.

⁴⁵ Zob. K w a ś n i c k i, [w:] *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością...*, s. 532.

protokołowania przebiegu zgromadzenia oraz wyłączeniem dopuszczalności podjęcia uchwały poza zgromadzeniem w sprawach, o których mowa w art. 231 § 2 i 3 k.s.h.”⁴⁶.

Zajmując stanowisko w sporze należy przyjąć, że rację mają przedstawiciele stanowiska pierwszego, bowiem uprawnienie do podejmowania uchwał poza zgromadzeniem wspólników nie spełnia w odniesieniu do spółek jednoosobowych funkcji, dla których instytucja ta została wprowadzona przez ustawodawcę do k.s.h.

5. PODSUMOWANIE

Podsumowując powyższe rozważania można sformułować następujące wnioski:

1. termin „głosowanie pisemne” oznacza alternatywny wobec głosowania na posiedzeniu zgromadzenia wspólników sposób podejmowania uchwał w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, w ramach którego możliwe jest podejmowanie decyzji bądź w drodze zgody wszystkich wspólników na propozycję (postanowienie, które ma być podjęte), bądź w ramach procedury głosowania na piśmie (głosowanie pisemne *sensu stricto*);

2. podejmowanie uchwał w trybie głosowania pisemnego następuje poza organem spółki;

3. prawo do przeprowadzenia głosowania pisemnego przysługuje nie tylko członkom zarządu, ale również innym podmiotom, w tym w szczególności wspólnikom;

4. obowiązek zgody wspólników na postanowienie, które ma być powzięte, nie dotyczy wspólników, którzy na podstawie art. 244 k.s.h. zostali pozbawieni prawa głosu;

5. możliwe jest zawarcie w ramach jednego dokumentu zarówno oświadczenia woli w sprawie dopuszczalności głosowania pisemnego, jak i głosu w przedmiocie uchwały;

6. umowa spółki może (generalnie) wykluczyć lub ograniczyć możliwość podejmowania uchwał w trybie pisemnym;

⁴⁶ Zob. A. K a r o l a k, *Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa: Difin 2006, s. 207-208.

7. głosowanie pisemne – oprócz sytuacji, o których mowa w art. 231 § 2 w związku z art. 231 § 4 k.s.h. – jest wyłączone tam, gdzie ustawa (lub umowa spółki) wymaga, aby zwołane zostało zgromadzenie wspólników;

8. tryb głosowania pisemnego jest wyłączony w przypadku konieczności zamieszczenia uchwały w protokole sporządzonym przez notariusza oraz w tych sytuacjach, gdy ustawa wymaga głosowania tajnego;

9. tryb głosowania pisemnego nie znajduje zastosowania w odniesieniu do jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, bowiem nie spełnia na ich gruncie funkcji, dla których instytucję tę wprowadzono do k.s.h.;

10. umowa spółki nie może łagodzić wymogów dotyczących podejmowania uchwał w trybie pisemnym, o którym stanowi art. 227 § 2 k.s.h.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. z 1934 r. Nr 57, poz. 502 ze zm.).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.).

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.).

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 ze zm.).

Książki i artykuły

A l l e r h a n d M., Kodeks handlowy. Komentarz, t. II, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Bielsko-Biała: PPU „Park” 1991.

A n t o s z e k P., Charakter prawny uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych zezwalających na dokonanie czynności prawnych przez spółkę, PPH 2006, nr 7.

B i e n i a k J., B i e n i a k M., N i t a - J a g i e l s k i G., O p l u s - t i l G., P a b i s R., R a c h w a ł A., S p y r a M., S u l i Ń s k i G., T o f e l M., Z a w ł o c k i R., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2011, Legalis.

K a r o l a k A., Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa: Difin 2006.

- K i d y b a A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, Warszawa: C.H. Beck 2005.
- K i d y b a A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, Warszawa 2009, Legalis.
- K o p a c z y ń s k a - P i e c z n i a k K., [w:] Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. A. Kidyba, t. II, Warszawa: Wolters Kluwer 2010².
- K r u c z a ł a k K., [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. K. Krucza-lak, Warszawa: LexisNexis 2001.
- K w a ś n i c k i R.L., [w:] Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. R. L. Kwaśnicki, Warszawa: C.H. Beck 2005.
- K w a ś n i c k i R.L., Uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (cz. 1), PS 2005, nr 6.
- M a r s z a ł k o w s k a - K r z e ś E., Uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych, Warszawa: KIK Konieczny i Kruszewski 2000.
- M i k u ł a A., M ó ł A., Podejmowanie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – polemika, PS 2002 nr 10.
- M i k u ł a A., M ó ł A., Techniki głosowania w spółkach kapitałowych, PPH 2001, nr 4.
- N a w o r s k i J.P., [w:] J. P. N a w o r s k i, K. S t r z e ł c z y k, T. S i e m i ą t k o w s k i, R. P o t r z e s z c z, Kodeks spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa: LexisNexis 2001.
- L i t w i ń s k a - W e r n e r M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2007, Legalis.
- P a b i s R., Pisma Spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. III, Warszawa: C.H. Beck 2005.
- P a b i s R., Spółka z o.o. Komentarz, Warszawa: C.H. Beck 2006³.
- R o ż n o w s k a M., Czy uchwała w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością może zostać podjęta poza zgromadzeniem wspólników? – artykuł polemiczny, PS 2003, nr 2.
- S t r z ę p k a J. A., Z i e l i ń s k a E., [w:] Kodeks spółek handlowych, t. II, red. J. A. Strzępka, Warszawa: C.H. Beck 2005.
- S t r z ę p k a J. A., [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. J. A. Strzępka, Warszawa 2012, Legalis.
- S z a j k o w s k i A., S z u m a ń s k i A., [w:] S. S o ł t y s i ń s k i, A. S z a j k o w s k i, A. S z u m a ń s k i, J. S z w a j a, Komentarz KSH, t. II, Warszawa: C.H. Beck 2005.
- T u r o w i c z P.J., Uwagi na temat podejmowania uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, PS 2002, nr 8.

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 maja 1995r., sygn. akt I Acr 340/95, OSA 1997, nr 1, poz. 2.

WRITTEN VOTE IN A LIMITED LIABILITY COMPANY

S u m m a r y

The article provides a thorough analysis of a written vote in a limited liability company in the context of Commercial Code and Commercial Companies Code. Voting in writing permits the adoption of resolutions by way of partners' consent to a decision that is to be made (written vote strictly speaking). Also, persons entitled to make resolutions by way of written vote are indicated and the procedure of written voting is described. Moreover, the article discusses the permissibility of a written vote in the case when the law uses the term "resolution of the partners' assembly", the permissibility of a written vote in the case of a notary deed, secret ballot, and in one-person limited liability partnerships.

Translated by Tomasz Pałkowski

Słowa kluczowe: głosowanie pisemne, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, głosowanie pisemne *sensu stricto*, zgoda na postanowienie, które by być powzięte, dopuszczalność pisemnego głosowania.

Key words: written vote, voting, limited liability company, *sensu stricto* written vote, consent to a decision to be made, permissibility of written vote.